

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2024-08-28

Diarienummer 0133/24

Strategisk samordning

Ann-Louise Eliasson

Telefon: 031-368 27 75

E-post: ann-louise.eliasson@kretsloppochvatten.goteborg.se

Beslut om förslag till avfallstaxa 2025

Förslag till beslut

1. Kretslopp och vattennämnden beslutar att föreslå avfallstaxa att gälla från 2025-01-01 enligt bilaga 1 och översänder förslaget till kommunstyrelsen.

Sammanfattning

Kretslopp och vattennämnden har att besluta om ett förslag till avfallstaxa.

Förslaget ska utgöra underlag för kommunfullmäktiges beslut om taxa att gälla

från 2025 och tills vidare. 2024-08-21 § 163 informerades nämnden i frågan.

2024-04-24 § 74 beslutade nämnden om förutsättningar för finansiering.

Svårigheter att budgetera för förpackningsinsamlingen som togs över 2024 innebär ett större underskott än budgeterat i år. Fordran på abonnenterna förväntas därmed uppgå till 67 mnkr vid årets slut (prognos maj). 2025 fortsätter kostnadsökningarna.

Utifrån förväntad kostnadsutveckling och fortsatt mycket stora osäkerheter för 2026 och 2027 föreslår förvaltningen att taxeintäkterna ökas med 19 procent jämfört med majprognosen för 2024. Då skulle intäktsnivån nå upp till kostnadsnivån 2025. Därefter kan fortsatta höjningar återställa fordran på abonnenterna inom tre år. Ett alternativt förslag på 15 procent presenteras också.

Volymförändringar gör att avgifterna behöver höjas med 20 procent, med vissa undantag, för att öka intäkterna med 19 procent. För en normal småhuskund innebär det en ökning på 507 kronor per år och för motsvarande lägenhetshushåll 367 kronor per år, med moms. Det alternativa förslaget ger kundeffekter på 400 kr per år respektive 289 kronor per år med moms.

Kretslopp och vatten

Marianne Erlandson

Förvaltningsdirektör

Bilagor

1. Förslag till avfallstaxa med 19 procents intäktsökning
2. Förslag till avfallstaxa med 15 procents intäktsökning
3. Sammanställning av förändringar i förslagen

Ärendet

Kretslopp och vattennämnden har att besluta om ett förslag till avfallstaxa att gälla från och med 1 januari 2025. Ett taxeförslag ska lämnas till kommunstyrelsen inför kommande beslut i kommunfullmäktige. Nämnden informerades 2024-08-21 § 163. 2024-04-24 § 74 beslutade nämnden att intäktsramen för avfallstaxan bör ökas med 11-15 procent mellan 2024 och 2025. I 2024-05-22 § 103 beslutade nämnden om en förordad taxekonstruktion för taxeförslaget.

Beskrivning av ärendet

Bakgrund och omfattning

Syftet med detta förslag till taxeförändring är att intäkterna från taxan ska möta de ökade kostnaderna för avfallshantering. Enligt miljöbalken får intäkter från avfallstaxans avgifter finansiera avfallsverksamhetens kostnader. Detta ska då ske enligt självkostnadsprincipen. Avfallstaxan ska fastställas av kommunfullmäktige. I reglementet för Kretslopp och vattennämnden framgår att nämnden ska föreslå en avfallstaxa. Då avfallstaxan ska finansiera avfallsverksamheten enligt självkostnadsprincipen bör ett nollresultat eftersträvas varje år och om ett över- eller underskott byggs upp på ska denna skuld eller fordran normalt återställas inom tre år.

Det styrande dokumentet ”Göteborgs Stads anvisning för hantering av taxor och avgifter” reglerar innehåll och handläggning av detta ärende, men avseende tidplanen finns även under detta år ett undantag från att förslaget ska beslutas av nämnden i april.

De tillkommande tjänsterna som beskrivs i detta ärende och återfinns i taxeförslagen är i de flesta fall en följd av förändrad lagstiftning och är utformade i enlighet med förslag till ”Föreskrifter för avfallshantering i Göteborgs stad” som ännu inte fastställts och inte utifrån gällande föreskrifter. Förslag till revidering av ”Föreskrifter för avfallshantering för Göteborgs stad” handläggs parallellt med detta ärende. Syftet med de revideringarna är i huvudsak att anpassa föreskrifterna till lagförändringar. I föreskrifterna regleras till exempel sorteringskrav som ställs på avfallslämnare och hämtningsintervall för Kretslopp och vattens tjänster. Föreskrifterna fastställs av Kommunfullmäktige.

Kommunfullmäktiges beslut om att fastställa avfallstaxan avser i huvudsak prissättning av de tjänster som Kretslopp och vattennämnden erbjuder inklusive beskrivningar för korrekt debitering. I gällande ”Föreskrifter för avfallshantering i Göteborgs stad” framgår att Kretslopp och vattennämnden fastställer typ och antal behållare (även i de förslag till revideringar som hanteras).

Handläggning i frågan under året

I ärendet förutsättningar för finansiering (2024-04-24 § 74) redovisades förväntade förändringar och dess ekonomiska konsekvenser samt påverkan på skulden till abonnenterna. Kretslopp och vattennämnden ska nu ta fram ett förslag till avfallstaxa. I detta ärende tas hänsyn till utvecklingen hittills under 2024 och

pågående budgetarbete för 2025. Det har skett stora förändringar i bedömningarna och prognosen för 2024 har uppdaterats och även de ekonomiska planerna för 2025 till 2027.

Beskrivningarna i detta ärende har reviderats något i detta tjänsteutlåtande jämfört med informationen i tjänsteutlåtandet som behandlades på Kretslopp och vattennämndens sammanträde i augusti. En kostnad för lokal- och markhyra har tillkommit med 4 miljoner kronor per år utifrån ett beslut som fattades på nämndmötet i augusti 2024-08-21 § 163. För lokalen bedöms förvaltningen även få en hyresintäkt på 0,8 miljoner kronor årligen. Beloppen som beskriver kostnader och resultat har därför justerats i beskrivningar och tabeller liksom behovet av taxeintäktsökningar 2026 och 2027. Utöver denna justering har vissa förtydliganden gjorts i beskrivningar utifrån bedömning av behov av bakgrundsförklaringar inför fortsatt handläggning i kommunstyrelsen.

Innehåll

I detta ärende föreslås två alternativ. Förvaltningens förordade alternativ med 19 procents högre taxeintäkt än majprognosen för 2024 innebär att intäktsnivån under 2025 nästan når upp till kostnadsnivån och ett resultat på -0,6 miljoner kronor kan budgeteras för året. Den fordran på abonnenterna som uppstått under 2023 och 2024 återställs sedan genom fortsatta intäktshöjningar på 11,5 procent under 2026 och 2027. Bedömningen för 2026 och 2027 är mycket osäker när förpackningsinsamlingen utökas kraftigt under perioden i enlighet med kraven i lagstiftningen. Principerna från vårens ärende ”förutsättningarna för finansiering” följs, men höjningen är högre.

Det andra alternativet med 15 procents högre taxeintäkt under 2025 (jämfört med majprognosen för 2024) håller sig inom de föreslagna procentuella höjningarna i ärendet om förutsättningar för finansiering, men kostnaderna för 2025 täcks inte, vilket innebär att fordran på abonnenterna fortsätter att öka med ytterligare 30 miljoner kronor. För att återställa fordran krävs kraftigare intäktshöjningar för 2026 och 2027 än i det förordade alternativet, på 15,5 procent årligen. Även för detta alternativ är bedömningen för 2026 och 2027 mycket osäker när förpackningsinsamlingen utökas kraftigt under perioden.

De förändringar som föreslås i de två alternativa taxeförslagen, utöver prisförändringarna, finns samlade i *Bilaga 3. Sammanställning av förändringar i förslagen*.

Ekonomiska förutsättningar

Kostnadsutveckling

Verksamhetens kostnader kommer att redovisas mer detaljerat i förvaltningens förslag till budget 2025 som tas fram under hösten 2024. Budgeten kommer att baseras på intäkter enligt detta ärende och förutsätter att de avgifter som föreslås här gäller från 1 januari 2025.

Kostnaderna utgår från en bibehållen ambitionsnivå för avfallsverksamheten under 2025 samt att tillkommande lagstadgade ansvar för textil omhändertagande samt fortsatt utbyggnad för att klara av insamlingskraven avseende förpackningar och matavfall. Den innehåller fossilfri insamling av de flesta avfallsslag, bibehållna öppettider vid återvinningscentralerna, rådgivning till fastighetsägare, fortsatta arbetsmiljöåtgärder avseende insamlingsställen, sortering och val av behandlingsmetoder utifrån en avvägning mellan miljökrav och ekonomi. Upphandling och direkttilldelning av insamling fortsätter enligt beslutad plan.

Effektiviseringar i insamlingsarbetet sker tillsammans med kunderna och förutom med taxestyrudd genom att förvaltningen granskar detaljplaner och bygglov samt ger rådgivning om val av system, placering och utformning av avfallsutrymmen. Dessa effektiviseringar motverkas av att antalet fraktioner som ska hämtas från avfallsutrymmena ökar genom matavfallssortering och förpackningsinsamling. Frekvenser för tömning och städning av återvinningsstationer utvärderas löpande och kostnader för åtgärder vägs mot risker med ökad nedskräpning. När fastighetsnära hämtning ökar kan antalet återvinningsstationer minskas vilket initialt ger avvecklingskostnader men sänker driftkostnaderna. För behandlingskostnaderna är trenden att avfallsmängderna per person minskar, men avgifter för utsläppsätter och andra krav på behandlingen driver upp behandlingspriset kraftigt. Behandlingspriset påverkas även av energimarknadens utveckling.

De förväntade kostnadsökningarna mellan 2024 och 2025 på 88,5 miljoner kronor utgörs till stor del av högre behandlingsavgifter (26 miljoner kronor), högre kostnader för insamling på grund av prisökningar i samhället och utökad matavfallsinsamling (22 miljoner kronor), ökade kostnader för förpackningsinsamling (15 miljoner kronor), högre behållarkostnader som mestadels utgörs av ökade kostnader för matavfallspåsar (9 miljoner kronor) och andra allmänna pris- och löneökningar samt tillkommande lokalkostnader. Vissa av kostnadsökningarna täcks av andra intäkter som ökar med cirka 13 miljoner kronor. Ofinansierade kostnadsökningar som kvarstår från 2024 uppgår till 48 miljoner kronor och härrör huvudsakligen från förpackningsinsamling.

Osäkerheter

De ekonomiska osäkerheterna för 2025 är något mindre än för 2024, men fortsatt stora utifrån pågående förändringar. Osäkerheterna består i att takten i de successiva förändringarna avseende förpackningar och matavfall inte är fastställd och att erfarenheten av variationer i behovet av tömning och renhållning på återvinningsstationerna är kort då ansvaret för detta togs över 2024.

Under 2026 ökar osäkerheterna återigen kraftigt när förpackningsinsamling ska införas för småhus i stora områden i staden. För tilldelade områden kommer Renova meddela priser under försommaren 2025 inför att småhus på Hisingen och i centrum ska få hemsortering löpande under 2026. Även de meddelade priserna kommer vara osäkra och kan behöva regleras under 2026. Kostnadsökningen för

den utökade insamlingen i dessa insamlingsområden uppskattas till knappt 40 miljoner kronor med en osäkerhet på nära 20 miljoner kronor för delårseffekten under 2026.

Förvaltningen ser även att det är fortsatta stora osäkerheter avseende behandlingspriserna för hela perioden kopplat både till prisutvecklingen för utsläppsrätter och energimarknaden. Priset på utsläppsrätter har under 2024 fluktuerat kraftigt.

Under 2027 bedöms osäkerheterna vara än större. Förutom helårseffekten för förpackningsinsamlingen på Hisingen och i centrum enligt ovan tillkommer under 2027 förpackningsinsamling i småhus i sydvästra Göteborg som kommer upphandlas under 2025 och därmed minska osäkerheterna. Insamlingen av förpackningar från flerbostadshus kommer utökas till att omfatta samtliga bostäder, där omfattningen av behovet av utbyggnad är oklar i nuläget. Bedömningen i nuläget är att kostnaderna ökar med omkring 100 miljoner kronor och ersättningen från Naturvårdsverket med omkring 75 miljoner kronor för de delar som införs 2027, från 2028 fås helårseffekt. Osäkerheten uppskattas till 40 miljoner kronor för denna bedömning då både omfattning och prisnivå är uppskattad. Ökade kostnader för en ny kretsloppspark i Högsbo förväntas tillkomma under 2027, men med helårseffekt först från 2028, vilket innebär ytterligare osäkerheter.

Omfattningen på insamlingsarbetet kommer totalt under perioden fram till 2027 utökas med 30-40 procent när fastighetsnära förpackningsinsamling byggs ut. Förvaltningen ser inte att ersättningen från Naturvårdsverket kommer att täcka kostnaderna för förpackningsinsamlingen under denna utbyggnadsperiod. För 2024 är det i storleksordningen 50 miljoner kronor som inte täcks och beloppet bedöms öka till upp mot 75 miljoner kronor under kommande år för att nå cirka 100 miljoner kronor när systemet bedöms fullt utbyggt 2028. Naturvårdsverket undersöker för närvarande kommunernas kostnader, men om det kommer leda till förändrade ersättningsnivåer är oklart. Mer kunskap om kommande kostnader och eventuella effekter av förväntade samordningsfördelar eller förändrad ersättningsnivå kan innebära att kostnadstäckningen förbättras på längre sikt, men underlaget för att bedöma det finns inte tillgängligt ännu.

Underlag från tidigare förslag till finansiering

I nämndens förslag till finansiering från april 2024 beskrevs att fordran på abonnenterna förväntades öka med 61 miljoner kronor till 81 miljoner kronor under 2024. Anledningen till de ökade kostnaderna för 2024 jämfört med budgeten bedömdes härröra från högre kostnader än beräknat för tömning, städning och snöröjning av återvinningsstationerna.

De totala kostnaderna för verksamheten bedömdes samtidigt öka med 47 miljoner kronor mellan 2024 och 2025, knappt 6 procent. De tillkommande kostnaderna för 2025 avsåg i den bedömningen ökande kostnader för matavfallsinsamling,

matavfallsbehandling, säckar och påsar på grund av införande av obligatoriet samt av prishöjningar på två till fem procent.

I finansieringsförslaget från april föreslogs att höja intäkterna 2025 till en nivå så att ekonomin balanseras och under 2026 och 2027 göra fortsatta taxehöjningar så att fordran på abonnenterna återställs och deras skuld återbetalas. Det förväntades då innebära taxehöjningar på 9-15 procent mellan 2025 och 2027, relativt den preliminära prognos för 2024 som togs fram i samband med ärendet.

Under rubriken ”Förvaltningens bedömning” nedan redovisas en uppdaterad bedömning.

Beslut om förordad taxekonstruktion

Miljöstyrningen i avfallstaxan behöver revideras på grund av lagändringar och nya insamlingssystem. Idag finns tre omfattande miljöstyrningar i avfallstaxan. Miljöstyrningen för ökad sortering av matavfall försvinner successivt när obligatorisk sortering införs och viktdebiteringen och volymdebiteringen, som uppmuntrar till ökad sortering samt till minskade avfallsmängder, kan inte göras på samma sätt för småhusen när de får tvåfackskärl.

Utifrån inriktningen att behålla möjligheten att som kund kunna påverka sin taxa och därmed möjligheten till miljöstyrning i taxan beslutade nämnden (2024-05-22 § 103) om att de småhuskunder som får avfallstjänster med hemsortering av förpackningar ska föreslås ha vikttxa på både matavfall och restavfall i det taxeförslag som lämnas till kommunfullmäktige. I bifogade taxeförslag har tillkommande tjänster för småhus med hemsortering i taxans avsnitt 2.1 prissatts i enlighet med inriktningen. De nya tjänsterna och deras prissättning beskrivs även nedan i avsnittet ”Förslag avseende tillkommande tjänster och specifika förändringar från 2025”.

Samtidigt beslutades att inriktningen med att till kommunfullmäktige föreslå vikttxa på restavfall behålls för tjänster som riktar sig till flerbostadshus och verksamheter och inga ändringar av detta föreslås därför i taxeförslaget. Det finns fortsatt ett behov av att förbättra matavfallssorteringen och en förändrad miljöstyrning som kan påverka den utvecklingen negativt bedömdes därför inte som aktuell för närvarande.

Inför beslutet om inriktningen övervägdes olika alternativ och deras effekter bedömdes. Ett alternativ med en helt volymbaserad taxa bedömdes ge minskad möjlighet att påverka sin avgift, det vill säga svagare miljöstyrning, men något stabilare intäkter än det förordade alternativet med viktdebitering av mat- och restavfall.

Debitering av nya avgifter sker först i samband med att ett småhus får förpackningsinsamling.

Förvaltningens bedömning

Förändringar jämfört med förslaget till finansiering

Jämfört med förslaget till finansiering (2024-04-24 § 74) ser utvecklingen för 2024 ut att bli något bättre i den prognos för helåret som baserades på den ekonomiska utvecklingen till och med maj månad. Fordran på abonnenterna bedöms uppgå till 67 miljoner kronor vid årets slut (tidigare bedömning 81 miljoner kronor). Det är både intäktsökningar och kostnadsbesparingar som bidrar till förbättringen. Intäktsbedömningen avseende ersättningen för förpackningsinsamlingen har ökat utifrån att statistiken över deltagande hushåll har förbättrats under året. Det är därmed 48 miljoner kronor i kostnadsökningar sedan 2023 som inte är finansierade för 2024 enligt den nya bedömningen, mot tidigare 61 miljoner kronor. De bedöms i första hand härröra från kostnader för förpackningsinsamling.

I förslaget till finansiering uppskattades de budgeterade kostnadsökningarna mellan 2024 och 2025 till 47 miljoner kronor (5,8 procent). Efter att kostnader för insamling och behandling för 2025 meddelats på Renovas prissamråd i juni bedöms nu verksamhetens kostnader öka med 88,5 miljoner kronor, nära 11 procent. Det är särskilt behandlingsavgifterna som höjs mycket mer än i tidigare bedömning, eftersom Renovas kostnader för främst utsläppsrätter men även kapitaltjänstkostnader förväntas öka. Ökade kostnader för den mer omfattande matavfallsinsamlingen kvarstår sedan tidigare bedömning och innebär att insamlingsarbetet ökar i samtliga insamlingsområden. Huvuddelen av prisökningen baseras på Renovas meddelade priser och ungefär en femtedel av prisjusteringarna baseras på förväntade indexjusteringar av avfallsindex kring två procent för främst insamlingsentreprenader.

Sammantaget innebär de nya bedömningarna av utvecklingen till 2025 att om kostnader och intäkter ska balanseras krävs att taxeintäkterna ökas med nära 123 miljoner kronor eller 19 procent jämfört med den prognos för 2024 förvaltningen tog fram utifrån maj månads utfall. Resterande del av kostnaderna täcks av att ersättningen för förpackningsinsamlingen förväntas öka.

Med en ökad taxeintäkt på 15 procent, i övre delen av tidigare bedömning av finansieringsbehovet, skulle underskottet för 2025 bli 30 miljoner kronor och därmed öka fordran på abonnenterna till 97 miljoner kronor. Även denna höjning av taxeintäkten relaterar till prognosen för 2024 som togs fram utifrån maj månads utfall.

Förslag till intäktsförändring

Förordat alternativ med 19 procents intäktsökning (20 procents avgiftshöjning)

Eftersom bedömningen av kostnadsnivån för 2025 ligger på en högre nivå nu än i samband med vårens beslut om förutsättningar för avfallstaxa föreslår förvaltningen att taxeintäkten ökas med 19 procent, vilket med pågående volymförändringar innebär att avgiftshöjningen behöver vara drygt 20 procent. 19 procent avser höjningen jämfört med majprognosen för 2024 års taxeintäkter.

Bedömningen är att det krävs intäktsökningar på cirka 11,5 procent under 2026 och 2027 för att återställa fordran på abonnenterna till slutet av 2027, genom att de återbetalar 28 miljoner kronor 2026 och återstående 41 miljoner kronor under 2027. Samtidigt föreligger mycket osäkra bedömningar även för 2026 och 2027 avseende vad den fortsatta utbyggnaden av förpackningsinsamlingen kommer att kosta.

<i>miljoner kronor</i>	<i>Prognos 2024</i>	<i>2025</i>	<i>2026</i>	<i>2027</i>
Taxeintäktsförändring	10,9%	19,0%	11,5%	11,5%
Totala intäkter	777	913	1 027	1 200
<i>varav taxeintäkter</i>	646	769	857	956
Totala kostnader	-825	-913	-999	-1 160
<i>varav huvudverksamhet</i>	-678	-751	-819	-953
Förändring av skuld till abonnent (resultat)	-48	-1	28	41
Skuld/fordran mot abonnent	-67	-68	-40	0

Figur 1. Förenklad resultaträkning för taxehöjning enligt förordat alternativ.

Alternativ 2 med 15 procents intäktsökning (16 procents avgiftshöjning)

Ett alternativ inom den nominerade nivån (11-15 procent) på 15 procents intäktsökning har tagits fram. En höjning av intäkten med 15 procent (jämfört med den taxeintäkt som prognosticerades efter maj månads utfall) ger en fordran på abonnenterna på 97 miljoner kronor vid 2025 års utgång, som behöver återställas inom tre år. Bedömningen är att det krävs intäktsökningar under både 2026 och 2027 med 15,5 procent för att återställa fordran på abonnenterna i detta alternativ, med återbetalning av 25 miljoner kronor 2026 och 72 miljoner kronor 2027.

För att ge en taxeintäktsökning på 15 procent till 2025 krävs prishöjningar på i genomsnitt 16 procent för att kompensera bortfallet av intäkter för blandat avfall och minskande avfallsvikter. Samma osäkerheter om kommande kostnader som beskrivs ovan för det förordade alternativet gäller även för detta alternativ.

Förvaltningen förordar inte detta alternativ då det ökar fordran på abonnenterna ytterligare samtidigt som det föreligger stora osäkerheter i samband med att verksamheten under perioden 2024 till 2027 utökas med successivt mer förpackningsinsamling.

<i>miljoner kronor</i>	<i>Prognos 2024</i>	<i>2025</i>	<i>2026</i>	<i>2027</i>
Taxeintäktsförändring	10,9%	15,0%	15,5%	15,5%
Totala intäkter	777	883	1 024	1 232
<i>varav taxeintäkter</i>	646	743	858	991
Totala kostnader	-825	-913	-999	-1 160
<i>varav huvudverksamhet</i>	-678	-751	-819	-953
Förändring av skuld till abonnent (resultat)	-48	-30	25	72
Skuld/fordran mot abonnent	-67	-97	-72	0

Figur 2. Förenklad resultaträkning för taxehöjning enligt alternativ 2.

Förslag avseende övergripande avgiftsförändringar från 2025

De kvarvarande flerbostadshus och verksamheter som har tjänster för blandat avfall ska byta till tjänster för matavfall och restavfall eftersom utsortering av matavfall är obligatoriskt och undantag sker utifrån en tidsbegränsad dispens. Eftersom en miljöstyrande taxa tillämpas så minskar intäkterna från dessa kunder när de byter tjänst. Samtidigt sker även effektiviseringar där flerbostadshusägare ser över sina tjänster till exempel vid införande av förpackningsinsamling och minskar den abonnerade volymen. Så trots att befolkningen i Göteborg ökar skulle intäkterna minska med något mer än 1 procent med bibehållen avgiftsnivå. Därför föreslås avgiftshöjningarna med ett högre procenttal än intäktsökningen.

Förordat alternativ

Viktavgiften föreslås i detta alternativ höjas med 20,6 procent från 3,15 kr/kg till 3,80 kr/kg med moms, övriga avgifter föreslås höjas med 20 procent, med vissa undantag som beskrivs nedan. Avgifterna för de tjänster i södra skärgården där viktavgiften ingår i avgiften föreslås höjas med 20,2 procent.

Alternativ 2

Viktavgiften föreslås i detta alternativ höjas med 15,9 procent från 3,15 kr/kg till 3,65 kr/kg (med moms), övriga avgifter föreslås höjas med 16 procent, med vissa undantag som beskrivs nedan. Även avgifterna för de tjänster i södra skärgården där viktavgiften ingår i avgiften, föreslås höjas med 16 procent.

För båda alternativen gäller att förslaget avser att fastställa priserna exklusive moms så som de anges i tabellerna i förslaget i bilagorna (vanligen avrundade till hela kronor), det innebär att prishöjningen inte är exakt 20,00 respektive 16,00 procent för varje enskilt belopp. Beloppen som visas med moms i taxebilagorna är avrundade, vid debitering beräknas moms med två decimaler.

Förslag avseende tillkommande tjänster och specifika förändringar från 2025

Tjänster för småhus med hemsortering

Senast 2027 ska alla bostäder ha förpackningsinsamling. Under 2025 börjar fastighetsnära förpackningsinsamling att införas i småhus, det nya insamlingssystemet kallas hemsortering. Från april och fram till årsskiftet införs hemsortering i insamlingsområde nordost. På samma sätt som för flerbostadshusens tjänster i gällande taxa, föreslås att vanliga tjänster för insamling av förpackningar inte debiteras någon avgift. Detta oavsett om fastighetsinnehavaren väljer ett normalstort eller ett extra stort kärl. För småhusens förpackningsinsamling gäller fasta intervall för tömningen och i enlighet med lagstiftningen hänvisas skrymmande förpackningar och extra stora mängder till återvinningsstationer och återvinningscentraler. Sorteringen och insamlingen av förpackningar från småhus med hemsortering kommer (i enlighet med nämndbeslut 2023-05-16 §101) ske i kärl med två fack.

För att få samordningsfördelar med förpackningsinsamlingen och hålla nere antalet kärl kommer samma hämtningssystem med tvådelade kärl även vara huvudalternativet för insamling av mat- och restavfall i de småhus som fått

hemsortering. I prislistan införs därför nya tjänster för två olika tvåfackskärler för mat- och restavfall (240 respektive 370 liter). Eftersom båda avfallsslagen töms i ett tvådelat insamlingsfordon och därför vägs tillsammans föreslås en ny viktavgift som debiteras för både matavfall och restavfall för tjänster hos hushåll med hemsortering. Bakgrund och olika övervägda alternativ redovisas i handlingarna till kretslopp och vattennämndens beslut om taxekonstruktion 2024-05-22 § 103. I ärendet presenterades olika alternativ för taxekonstruktionen och för tvåfackskärleken var valet att ha en volymtaxa (som då blir densamma för de flesta kunderna) eller att debitera viktavgift för både matavfall och restavfall. Vikttaxa ger större möjligheter till miljöstyrning och därmed för kunderna att påverka sin avgift vilket motiverar den valda inriktningen. Kilopriset föreslås nu sättas på en något lägre nivå än dagens så att debiterade viktavgifter även för dessa tjänster utgör cirka 30 procent av den totala avgiften. I detta taxeärende föreslås därför viktavgiften till 2,80 kr/kg för småhus med hemsortering (med moms i både bilaga 1 och bilaga 2).

För ett hushåll som idag har de vanligaste tjänsterna med ett 190 liters kärl för restavfall och ett 140 liters kärl för matavfall och lämnar genomsnittliga mängder avfall innebär förslaget att den totala årskostnaden kommer vara nästan lika stor med de nya tvåfackstjänsterna som med dagens tjänster enligt det förordade alternativet.

Snitthushåll per år	Viktavgift	Fast avgift	Avgift förpackningar	Totalt
Utan hemsortering	817 kr	2 200 kr	Ingen hämtning	3 017 kr
Med hemsortering	879 kr	2 125 kr	0 kr	3 004 kr

Figur 3. Kostnad i ett snitthushåll, med respektive utan hemsortering enligt förordat alternativ för 2025. Båda hushållen lämnar 114 kilo matavfall per år, hushållet utan hemsortering lämnar 215 kilo restavfall, medan hushållet med hemsortering i snitt lämnar 200 kilo restavfall då de förväntas sortera ut mer förpackningar än tidigare. Hushållet utan hemsortering betalar viktavgift för restavfallet med 3,80 kr/kg, medan hushållet med hemsortering betalar viktavgift för både matavfall och restavfall med 2,80 kr/kg. Viktavgift och fast avgift enligt det förordade alternativet.

De allra flesta hushåll i småhus kommer att ha tvåfackskärl för insamling av restavfall och matavfall. För de hushåll som endast har mycket små avfallsmängder, hemkomposterar eller har extra stora avfallsmängder införs särskilda tjänster med separata kärl. Hushåll som lämnar sorterat matavfall och har så små mängder restavfall att de idag valt månadshämtning av restavfallet kommer kunna ha kvar den frekvensen för sitt restavfallskärl, tillsammans med ett separat kärl för matavfall som behöver tömmas varannan vecka. De hushåll i småhus som anmäler att de hemkomposterar och därför endast behöver ett restavfallskärl och inte ett tvådelat kärl med plats för matavfall kommer att kunna välja mellan hämtning varannan vecka eller en gång per månad, som idag. De fasta årsavgifterna för dessa tjänster föreslås motsvara de avgifter som tas ut i områden utan hemsortering. Till hushåll som har särskilt mycket avfall kommer förvaltningen erbjuda extra kärl i flera storlekar, att ha utöver tvåfackskärleken. De

fasta årsavgifterna för dessa tjänster förslås baseras på de avgifter som tas ut för motsvarande tjänster i flerbostadshus. För samtliga dessa tjänster föreslås den lägre nivån på viktavgift för det matavfall och det restavfall som samlas in.

Alla tillkommande tjänster och avgifter för småhus med hemsortering finns samlade i avsnitt 2.1 i de bifogade förslagen till taxa. I avsnitt 2.2 finns tjänster som kvarstår för de småhus som ännu inte fått hemsortering. Först när sorteringen är fullt utbyggd under 2027 kan de kvarstående tjänsterna avvecklas och tas bort.

Fastighetsnära textil

Genom ett samarbetsavtal med Kretslopp och vatten erbjuder ideella secondhandorganisationer fastighetsnära tjänster för insamling av både hel och trasig textil till flerbostadshus sedan flera år tillbaka. Utifrån att textilavfall nu tydligare kommer omfattas av ett kommunalt insamlingsansvar från 2025 inkluderas nu dessa tjänster i förslagen till taxa i avsnitt 3.7. Formerna för samarbetet planeras förändras till ett auktorisationsavtal och på samma sätt som för andra auktoriserade utförare föreslås i taxan vilka maximala avgifter utförarna får debitera för dessa tjänster. Eftersom dessa tjänster beställs av och betalas direkt till de auktoriserade avfallshämtarna påverkas inte taxeintäkten eller nämndens ekonomi av dessa avgiftsnivåer.

Obligatorisk matavfallssortering och felsorteringsavgifter

Eftersom obligatorisk matavfallssortering införs i och med ändrad lagstiftning på området föreslås alla tjänster för blandat avfall i taxan att markeras som tjänster under avveckling som ej kan nytecknas. Det innebär att möjligheten till omklassning försvinner. Omklassning har inneburit att kunder med förorenat matavfall inte får behålla tjänster för restavfall och matavfall utan hänvisas till tjänster för blandat avfall, informationen i taxan anpassas till detta.

Förändringarna innebär att rutiner och avgifter för felsortering behöver justeras. Det finns även önskemål från flerbostadshusägare om att tömning av det felsorterade avfallet ska inkluderas i avgiften och ske utan extra beställning, för att underlätta deras hantering och minska risken för överfulla behållare.

Felsorteringsavgifterna föreslås i tre nivåer, en lägre grad där det visserligen förekommer restavfall i matavfallet, men på en nivå som behandlingsanläggningen för matavfall bedöms klara av, men ändå påverkar kvaliteten på matavfallet negativt. Då töms matavfallet, men kunden får en avvikelsernotering och en låg felsorteringsavgift föreslås. Nivån på felsorteringsavgiften motsvarar ungefär mellanskillnaden i pris mellan tömning av matavfall och tömning av restavfall. För en större felsortering föreslås en avgift motsvarande en extra tömning av restavfall, vilket också utförs. Vid allvarigare felsorteringar, till exempel farligt avfall i matavfall eller restavfall, töms inte behållaren. Kunderna behöver vidta åtgärder och beställa en extratömning som debiteras separat, därför föreslås endast en låg avgift för allvarigare felsorteringar. Undantaget är containertömningar där avvikelserna upptäcks först

när avfallet töms på en anläggning och förslaget till avgift baseras på kostnader för de åtgärder som behöver vidtas. Behandlingsavgifter, till exempel vikttaga för restavfall, tillkommer för större felsorteringar och eventuella behandlingsavgifter för avvikande avfall från allvarlig felsortering kan också debiteras.

Före detta livsmedel, avfall med ABP-material

När begreppet kommunalt avfall ersatte begreppet hushållsavfall blev avfall från detaljhandeln ett kommunalt avfall. I kombination med regleringen från 2024 att bioavfall ska sorteras ut behövde nya tjänster inrättas för att uppfylla de särskilda krav som ställs på hanteringen.

Om bioavfallet helt eller delvis har animaliskt ursprung klassas det som animaliska biprodukter (ABP) och det ställs bland annat krav på handelsdokument, uppmärkning och rengöring av fordon samt att mellanlagring ej får ske, när avfallet kommer från butiker. Det merarbete och de lagkrav som ställs på avfallslämnaren, transportören och mottagande anläggning har varit vägledande för inrättande av nya tjänster, tillhörande rutiner och förslaget till prissättning. Tjänsterna inrättades under 2024 och debiteras för närvarande med tillfälliga avgifter (fastställda i enlighet med taxebeslut och delegationsordning). Inför 2025 har förslag till avgifter för tjänster för matavfall som innehåller animaliska biprodukter inkluderats i bifogade taxeförslag så att de kan ingå i ordinarie taxebeslut. Tjänsterna och föreslagna priser återfinns i bifogade bilagor under avsnitten för container (5), försvårad kärthämtning (7) samt hämtning av flytande avfall (10).

Grovavfall med bärhjälp

Avgifter för tjänster som avser hämtning av sorterat grovavfall med bärhjälp föreslås höjas med 12 procent i båda alternativen samt att en startavgift tillkommer. Dessa tjänster utförs av de olika avfallshämtare som förvaltningen har auktorisationsavtal med och kunden beställer och betalar direkt till de auktoriserade avfallshämtarna om de är intresserade av att få tjänsten utförd. Varken taxeintäkten eller nämndens ekonomi påverkas av prissättningen på dessa tjänster. Höjningen motiveras av att de auktoriserade insamlarna ska kunna få kostnadstäckning för utförandet med de ökade kostnader de har utifrån den allmänna prisutvecklingen och därmed fortsatt vara intresserade av att vara auktoriserade och erbjuda tjänsten.

Övriga specifika förändringar

Den maximala transportavgiften för auktoriserad hämtning av returpapper i container (5.3) justeras så att den motsvarar tömning av en stor container, vilket ger en något lägre höjning än övriga avgifter. Syftet är att maximala avgifter för hämtning av returpapper baseras på motsvarande hämtning av restavfall. De auktoriserade hämtarna får ta ut en lägre avgift.

För de kunder som har tjänsterna tömning av elavfall eller farligt avfall från miljörum vid flerbostadshus ska årligen en gratis tömning genomföras.

Anledningen är att inte avfall ska bli stående för länge, stimulera till att flerbostadshusägarna erbjuder hög servicenivå och därmed bättre utsortering av dessa avfallsslag. Ytterligare tömningar under samma kalenderår debiteras en avgift. Tyvärr förekommer ökande problem med tillgängligheten vid tömning, till exempel att utrymmena är låsta eller blockerade. I taxan framgår att vid sådana hinder ska ordinarie avgift debiteras, men eftersom tömningen är gratis för denna tjänst har det hittills inneburit 0 kronor. Förvaltningen föreslår att en avgift ska införas för dessa förgäves transporter och att hämtningar som inte kan utföras på grund av hinder som fastighetsägaren borde undanröjt ska debiteras med halva beloppet av avgiften för ytterligare tömning samma kalenderår. För det förordade alternativet är det 756 kronor utan moms (737 kr utan moms i alternativ 2).

För tjänster som avser enstaka tömning av flytande filtermaterial i tabell 10.2 i Bilaga 1 och 2 beräknas avgiften för ”tömning på bestämd dag” som två gånger avgiften för ”tömning inom tre arbetsdagar” vilket innebär att avrundning kan ge något avvikande procenttal jämfört med innevarande års avgift i båda alternativen. Det gäller även ”tömning akut samma dag” som beräknas som tre gånger avgiften för ”tömning inom tre arbetsdagar”.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Det förordade förslaget till avfallstaxa förväntas innebära att intäktsnivån ökar så att den del av kostnaderna för avfallshanteringen som inte täcks med ersättning för förpackningsinsamling, intäkter från försäljning av material, hyror eller andra intäkter finansieras. Däremot kommer inte fordran på abonnenterna att minska utan kvarstå.

Förvaltningen bedömer att de ekonomiska osäkerheterna för 2025 är något mindre än för 2024. Osäkerheterna består i att det inte är fastställt i vilken takt den fastighetsnära hämtningen ökar under året, då införandeplanen för 2025 tas fram under hösten 2024 och kan behöva justeras när arbetet startar. Även takten i övergången från blandat avfall till restavfall som fortfarande pågår för de kvarvarande kunderna är oklar då det finns svårigheter att lösa matavfallsinsamlingen vid en del fastigheter. Detta påverkar både insamlings- och behandlingskostnader. Kostnaden för städning och snöröjning av återvinningsstationerna beror på omfattningen av nedskräpningen och på snöröjningsbehov, där erfarenheten av variationer under och mellan åren är kort då ansvaret för detta togs över 2024.

Under 2026 ökar osäkerheterna återigen när förpackningsinsamling ska införas i stora områden i staden. Det är småhus på Hisingen och i centrum som får hemsortering under 2026.

2027 väntar större förändringar och därmed större osäkerheter. Då ska förpackningsinsamlingen vid flerbostadshusen ska utökas ungefär till mer än det dubbla jämfört med idag, men den bedömningen är osäker. Kostnader för hemsortering hos småhus i sydvästra insamlingsområdet tillkommer, där kommer

kunskapen öka när upphandlingen genomförs under 2025. Osäkerheterna om prisnivån från 2026 avseende hemsortering på Hisingen och i centrala Göteborg skruvas upp till helårseffekt.

Omfattningen på insamlingsarbetet kommer under perioden öka kraftigt.

För en vanlig småhuskund innebär det förordade förslaget en kostnadsökning på 507 kronor per år och för ett typhushåll i lägenhet 367 kronor per år.

För en vanlig småhuskund innebär alternativ 2 en kostnadsökning på 400 kronor per år och för motsvarande lägenhetshushåll 289 kronor per år.

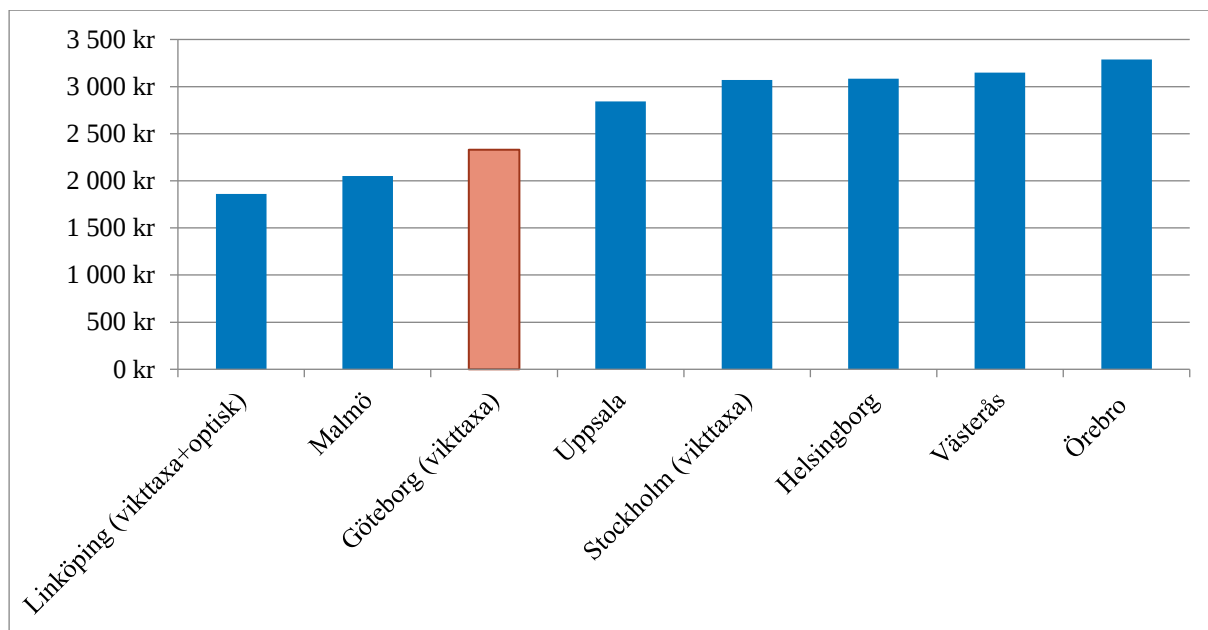
I nedanstående tabell visas de tillsammans för bättre överblick. Det är exempel på avfallsavgift för två olika exempelhushåll 2024 och med de olika alternativen för 2025.

Avfallsavgift för exempelhushåll med matavfallssortering med moms				
	Årsavgift kr/år		Ökning mellan åren	
	Småhus kr/år	Lägenhet kr/år	Småhus kr/år	Lägenhet kr/år
2024	2 510 kr	1 810 kr		
2025 Förordat	3 017 kr	2 177 kr	507 kr	367 kr
2025 Alternativ 2	2 910 kr	2 099 kr	400 kr	289 kr

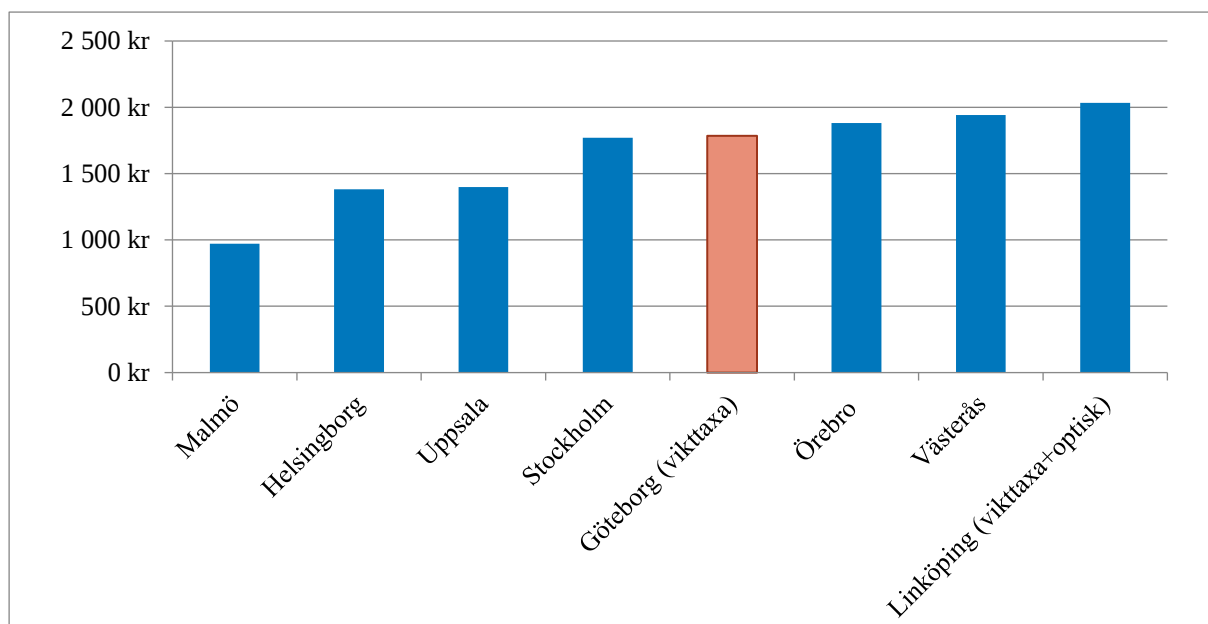
Figur 4. Exempelhushållet i småhus har ett 190 liters restavfallskärl med hämtning var 14:e dag och lämnar 215 kg/år samt har ett matavfallskärl med hämtning en gång i vecka. Exempelhushållet i flerbostadshus är ett av 15 hushåll, som delar på tre 370 liters rest liters restavfallskärl och ett 240 liters matavfallskärl med hämtning varje vecka och har 9 meter dragväg och lämnar 256 kg avfall per hushåll.

När avgiften jämförs med andra kommuner i Sverige så går det inte att göra för 2025 års avgifter då de inte beslutats. Nedan ses en jämförelse av årsavgifterna för en tjänst för småhus för 2024 i Sveriges åtta största städer och där under visas motsvarande för en typlägenhet i ett litet flerbostadshus. Samtliga kommuner i Sverige genomför förändringar kopplat till ansvar för förpackningsinsamlingen under perioden 2024 till 2027 vilket påverkar ekonomin i olika takt beroende på hur och när förändringar genomförs.

Som en jämförelse ökade Stockholm vatten och avfall sina avfallsavgifter med 24 procent mellan 2023 och 2024 och har en inriktning om 12 procent inför sitt kommande taxebeslut avseende 2025, då med viss underfinansiering.

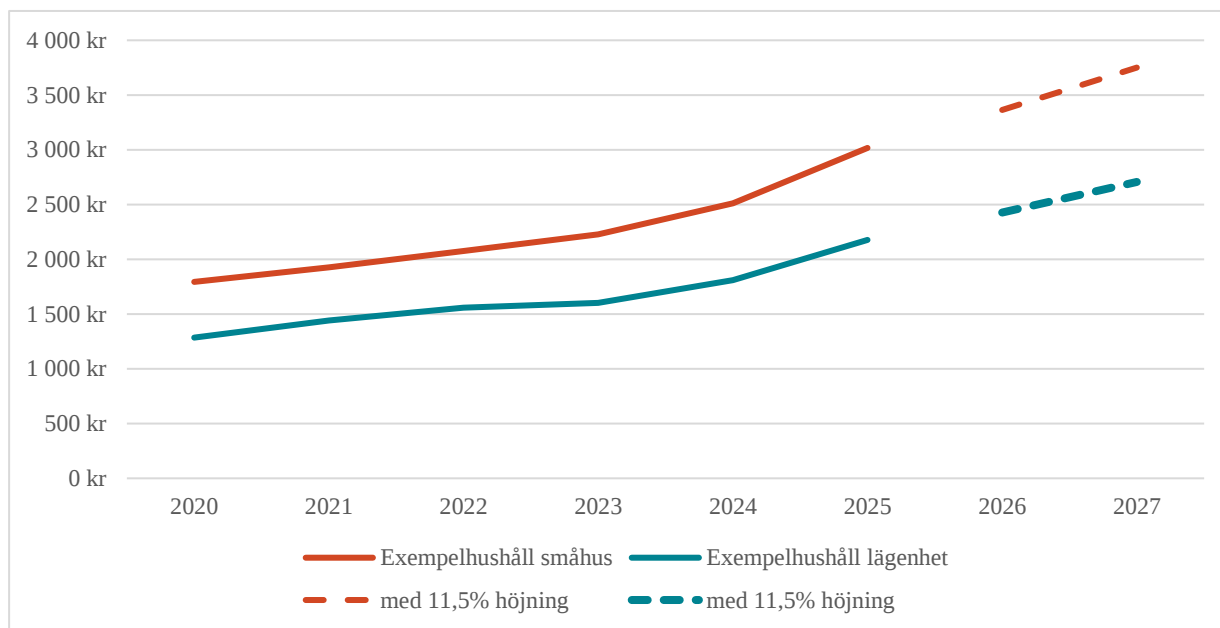

Figur 5: Årlig avfallsavgift för ett genomsnittligt småhus i Sveriges största kommuner för år 2024

Figur 6: Årlig avfallsavgift för en exempellägenhet i Sveriges största kommuner för år 2024

Taxeutvecklingen i Göteborg de senaste åren visas i diagrammet nedan. Även antagna nivåer för de närmaste åren med det förordade alternativet 2025 och en avgiftshöjning på drygt elva procent enligt det förordade alternativets plan för 2026 och 2027. På grund av de pågående förändringarna inom avfallsområdet kommer justeringar av tjänsterna som påverkar avgifterna att genomföras, detta syns inte nedan.

Figur 7: Historisk och antagen taxeutveckling för årlig avfallsavgift för exempelhushåll

Föreslagna höjda avfallsavgifter påverkar samtliga kunder inklusive andra kommunala förvaltningar. Även kommunala förvaltningar har möjlighet att sänka sina avgifter genom att minska sina avfallsmängder och förbättra sin sortering. En sådan utveckling skulle även bidra till målet om att minska avfallet från kommunens verksamheter som fastställt i Göteborg stads avfallsplan.

Bedömning ur ekologisk dimension

Den ekonomiska styrningen i taxan ger kunderna ett incitament till avfallsminimering och källsortering av avfall. Styreffekterna bibehålls på liknande nivå som tidigare år med den nu föreslagna taxeförändringen.

Val av tjänster med utsortering av matavfall premieras genom lägre avgifter, men en övergång till obligatorisk sortering pågår. Utsortering av förpackningar, tidningar, matavfall samt att agera förebyggande uppmuntras både genom vikttaxan och genom att avgifterna beror av abonnerad volym. Genom att en vikt taxa även föreslås tillämpas för kunder i småhus med hemsortering och tvåfackskärl ges en starkare miljöstyrning än om endast volymavgift tillämpats för dessa kunder. Avgifter för dragvägar och hissar minskar tidsåtgång för manuell hämtning och därmed tomgångskörning.

Successivt införs obligatoriska tjänster för sortering av förpackningsavfall vid alla bostäder, både småhus och flerbostadshus. Införandet förväntas öka sorteringen vilket kan ge ökad materialåtervinning, vilket är positivt ur den ekologiska dimensionen. Den effekten är dock en följd av de skärpta lagkraven och påverkas i mindre utsträckning av vilken prisnivå som fastställs i kommande taxebeslut.

Bedömning ur social dimension

Förvaltningen bedömer att viktavgiften innebär högre kostnader för de hushåll och verksamheter där det används många engångsblöjor och andra liknande produkter och som direkt debiteras sin avfallsvikt. Detta kan drabba hushåll i småhus där det bor spädbarn eller personer som har funktionsnedsättningar eller sjukdomar hårdare än andra hushåll. I flerbostadshus förväntas avfallsvikterna jämnas ut sig mellan olika hushåll med olika mycket avfall och den fördelningen innebär att effekten på enskilda hushåll blir mindre i flerbostäder.

Obligatoriska tjänster för sortering av förpackningsavfall ger högre servicenivå, men för många fastighetsägare kan kraven på utrymme för fler kärl vara betungande. Dessa effekter är en följd av de skärpta lagkraven och påverkas i mindre utsträckning av vilka avgifter som tas ut för avfallshanteringen genom detta ärende. Viss möjlighet att påverka utrymmesbehovet ges däremot vid beslut om föreskrifter för avfallshantering, då de reglerar möjligheten att dela kärl.

Expedieringskrets

Kommunstyrelsen